

Sörby kyrkogård

Folkungabygdens pastorat

Föreskrifter för utformning av gravplatser

Innehåll

Allmänt	4
Föreskrifternas syfte	4
Ansökan om gravanordning.....	4
Montering och placering.....	4
Sörby kyrkogård	5
Typområde för gravplatser	6
Gravplatsföreskrifter	7
Definitioner	11
Vad säger lagen?	12
Begravningslagen	12
Kulturmiljölagen.....	12
Kontaktuppgifter	13

Senast uppdaterad 2024-01-22

Allmänt

Föreskrifternas syfte

- Gravplatsföreskrifterna är en beskrivning av de villkor som gäller utformandet av gravvårdar och gravvårdsanläggningar på Sörby kyrkogård.
- Gravvårdar monterade innan dessa föreskrifter trädde i kraft, och som avviker från nedan angivna villkor, är undantagna bestämmelserna. Framtida förändringar på dessa är dock inte undantagna bestämmelserna.
- Föreskrifterna ska fungera som ett underlag för pastoratet att pröva gravvårdsansökningar och som ett stöd för anhöriga i valet av en ny gravplats.
- Gravplatsföreskrifternas syfte är att värna om kyrkogårdens kulturhistoriska värden och karaktär.

Ansökan om gravanordning

- Innan gravvård och gravanordning sätts upp ska de godkännas av Folkungabygdens pastorat.
- I bedömningen av ansökan om att montera en gravvård/gravvårdsanläggning har pastoratet en skyldighet att beakta kyrkogårdens karaktär enligt kulturmiljölagen.
- Pastoratet kan undantagsvis godkänna gravvårdar och gravanordningar som strider mot nedan angivna villkor om de bedöms ha ett särskilt högt konstnärligt eller arkitektoniskt värde eller andra särskilda skäl.
- Gravvårdens och gravanordningens utformning och text får inte vara kränkande eller nedsättande, eller kunna väcka anstöt hos besökare eller andra gravrättsinnehavare.
- Gravrättsinnehavaren, eller dennes ombud, ska skicka in en ansökan till Folkungabygdens pastorat. Blankett för ansökan kan erhållas via e-post eller hämtas på pastorsexpeditionen.
- Ej godkända ansökningar kan överklagas till Länsstyrelsen.

Montering och placering

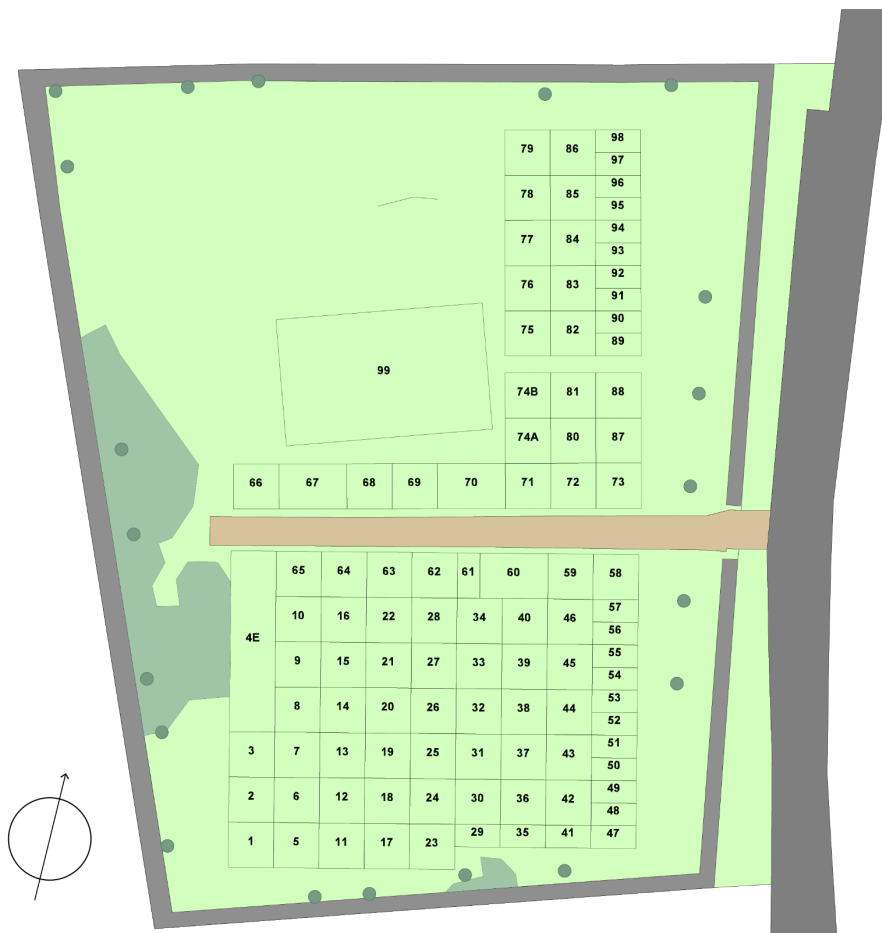
- Montering ska utföras enligt Centrala gravvårdskommitténs (CGK:s) aktuella monteringsanvisningar för gravvårdar. Alla former av gravanordningar ska vara helt demonterbara och kunna tas bort.
- Gravvård och annan gravanordning placeras enligt anvisning av ansvarig personal på kyrkogården.
- Gravvårdar som ursprungligen monteras som stående får inte vid senare skede läggas ner permanent.

Sörby kyrkogård

Sörby kyrkogård har sitt ursprung från 1100-talet då en kyrka uppfördes på platsen och marken kring kyrkan togs i bruk för gravsättning. Mot slutet av 1700-talet revs kyrkan, men användandet av kyrkogården fortsatte. När kyrkogården kring Mjölby kyrka stod klar, och senare även Mjölby nya kyrkogård, minskade gravsättningarna. Som en följd av det låga brukandet har inga utvidgningar eller större omdaningar genomförts och hela kyrkogården har idag en sammanhållen, enkel och småskalig karaktär. Viktiga och karaktärsskapande delar är kyrkogårdsmuren, trädkransen, grindpartiet och den sammanhängande gräsytan. Att det bara finns en enda grusgång och att gräsytan sommartid tillåts växa upp i äng med inslag av ängsblommor bidrar också till den enkla karaktären. Värdefulla karaktärer och framträdande delar finns även beskrivna i vård- och underhållsplanen.

Kyrkogården utgör en historisk kyrkogårdsmiljö med höga kulturhistoriska värden. Av stort kulturhistoriskt värde är även de befintliga gravvårdarna. De förmedlar tidsdjup, visar gravkulturen under 1800- och 1900-talet och genom inskriptioner berättar de om människorna, livet och verksamheterna i bygden. På kyrkogården finns även en bevarad gravsten från 1600-talet som visar att kyrkogården brukats sedan lång tid tillbaka.

Länge har kyrkogården varit en utpräglad lantortskyrkogård, men i takt med den kraftiga expanderingen av Mjölby under 1900-talet har stadsbebyggelsen kommit allt närmare in på kyrkogården, och är numera ett påtagligt inslag i omgivningen.

Kyrkogårdskarta: Sörby kyrkogård, 2023

Typområde för gravplatser

Till grund för utformningen av gravplatsföreskrifterna har gravområdenas värden och karaktärer legat, samt hur olika delar särskiljer sig utifrån olika tiders gravkulturer och influenser. På Sörby kyrkogård finns ett enda kvarter som har präglats enhetligt genom olika tider. Till skillnad från många andra kyrkogårdar som består av flera karaktärsområden och typområden för gravplatser, innefattas Sörby kyrkogård av ett karaktärsområde och ett typområde för gravplatser.

Gravvårdarna är av varierande åldrar, den äldsta från 1600-talet och i övrigt från 1800-talets andra hälft och framåt. Åldersvariationen är viktig för att kunna läsa av kyrkogårdens långa historia och sammanhang. Alla gravplatser ligger i en sammanhängande gräsmatta, vilket understryker kyrkogårdens sammanhållna karaktär. Att nya gravplatser upplåts och nya gravvårdar tillförs är positivt för kyrkogårdens kontinuitet.

Gravvårdar på kyrkogården

Gravplatsföreskrifter

Föreskrifter för kyrkogården

På kyrkogården kan stående och liggande gravvårdar samt gravvårdar av naturstensmodell monteras.

Föreskrifter för gravplatsen

Gravplatsers ytbeläggning ska vara gräs. Inga gravanordningar annat än gravvårderna är tillåtna.

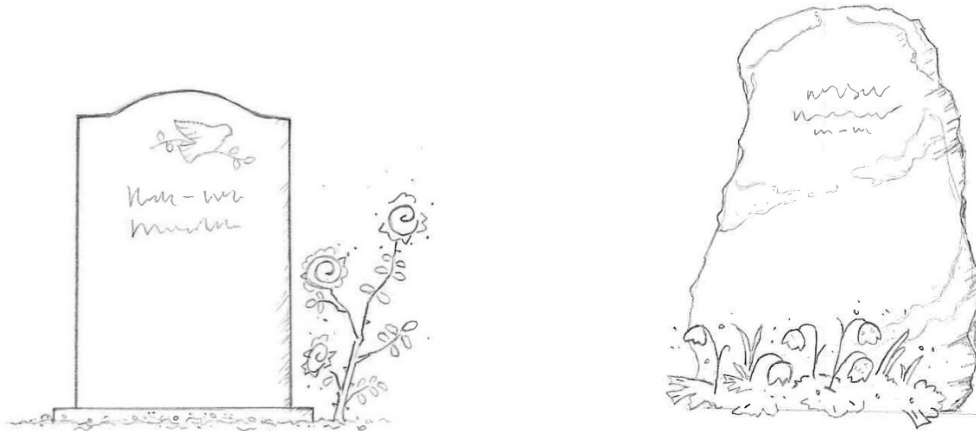
Föreskrifter för gravvården

Illustrationsbilderna nedan visar enbart exempel på utförande.

Godkänt material på gravvård är sten, smide, gjutjärn eller trä. Utsmyckning eller text på gravvård kan utöver dessa material även vara av exempelvis brons, koppar eller glas.

Gravvårdar av smide, gjutjärn, glas eller trä får målas i svart, vitt eller i dämpad naturlig kulör. Färgifyllning och förgyllning av text och mindre dekor är tillåtet. Exempel på önskad kulör ska bifogas ansökan.

Stående gravvård

Exempel på utförande

<p>Storlekar</p>	<p><i>Enkelgravar</i> <u>Höjd min:</u> 60 cm <u>Bredd max:</u> 90 cm</p>	<p><i>Dubbelgravar och större</i> <u>Höjd min:</u> 60 cm <u>Bredd max:</u> 2/3 av gravpl. bredd</p>
<p>Rabatt</p>	<p>Rabatt får anordnas kring gravvården på gravplatsens bakre del, eller framför gravvården. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial.</p> <p><i>Storlek för rabatt kring gravvård</i> <u>Bredd max:</u> lika bred som gravplatsen. <u>Längd max:</u> 60 cm, dock inte mer än 40 cm framför gravvården.</p> <p><i>Storlek för rabatt framför gravvård</i> <u>Bredd max:</u> lika bred som gravvården. <u>Längd max:</u> 40 cm.</p> <p><i>Planteringslåda</i> Planteringslåda får användas som rabatt. En planteringslåda får placeras framför gravvården.</p> <p><i>Växter</i> Prydnadsbuskar, rosor, perenner eller säsongblommor får planteras i rabatten eller som solitär bredvid gravvården. <u>Höjd max, i rabatt:</u> 50 cm. <u>Höjd max, solitär:</u> 150 cm.</p>	

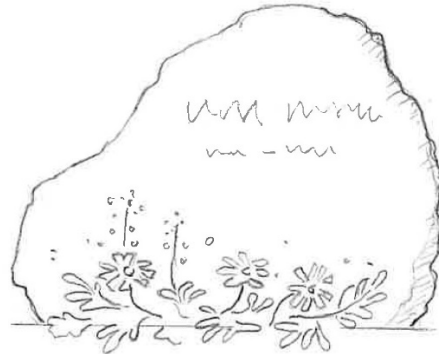
Liggande gravvård

Exempel på utförande

<p>Storlekar</p>	<p><i>Enkelgravar</i> <u>Bredd max:</u> 90 cm <u>Längd max:</u> 2/3 av gravpl. längd <u>Tjocklek min:</u> 10 cm</p>	<p><i>Dubbelgravar och större</i> <u>Bredd max:</u> 2/3 av gravpl. bredd <u>Längd max:</u> 2/3 av gravpl. längd <u>Tjocklek min:</u> 10 cm</p>
<p>Rabatt</p>	<p>Rabatt får anordnas kring gravvården på gravplatsens bakre del, bakom, framför eller vid sidan av gravvården. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial.</p> <p><i>Storlek för rabatt bakom eller kring gravvård</i> <u>Bredd max:</u> lika bred som gravplatsen. <u>Längd max:</u> 60 cm, dock inte mer än 40 cm framför gravvården.</p> <p><i>Storlek för rabatt framför gravvård</i> <u>Bredd max:</u> lika bred som gravvården. <u>Längd max:</u> 40 cm.</p> <p><i>Storlek för rabatt vid sidan av gravvård</i> <u>Bredd max:</u> 40 cm, dock inte bredare än gravplatsens bredd. <u>Längd max:</u> 60 cm, dock inte mer än 40 cm framför gravvården.</p> <p><i>Planteringslåda</i> Planteringslåda får användas som rabatt. En planteringslåda får placeras bakom, framför eller vid sidan av gravvården.</p> <p><i>Växter</i> Prydnadsbuskar, rosor, perenner eller säsongsbloomor får planteras i rabatten eller som solitär bredvid gravvården. <u>Höjd max, i rabatt:</u> 50 cm. <u>Höjd max, solitär:</u> 150 cm.</p>	

Natursten

Exempel på utförande

Storlekar

Höjd: 40-60 cm
Bredd: 40-60 cm
Tjocklek max: 50 cm

Rabatt

Rabatt får anordnas kring gravvården på gravplatsens bakre del, framför eller vid sidan av gravvården. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial.

Storlek för rabatt kring gravvård

Bredd max: lika bred som gravplatsen.

Längd max: 60 cm, dock inte mer än 40 cm framför gravvården.

Storlek för rabatt framför gravvård

Bredd max: lika bred som gravvården.

Längd max: 40 cm.

Storlek för rabatt vid sidan av gravvård

Bredd max: 40 cm, dock inte bredare än gravplatsens bredd.

Längd max: 60 cm, dock inte mer än 40 cm framför gravvården.

Planteringslåda

Planteringslåda får användas som rabatt. En planteringslåda får placeras framför eller vid sidan av gravvården.

Växter

Prydnadsbuskar, rosor, perenner eller sommarblommor får planteras i rabatten eller som solitär bredvid gravvården.

Höjd max, i rabatt: 50 cm.

Höjd max, solitär: 150 cm.

Gravanordningar

Ej tillåtna.

***

Definitioner

Linjegrav	Begreppen linjegrav avser äldre typer av gravplatser för kista eller urna. Gravsättning skedde i löpande följd. Linjegravar uppläts utan kostnad och utan gravrätt. Gravsättning enligt detta system upphörde 1964.
Blomsterlist	Blomsterlist är ett tillbehör till gravanordningen som omger planteringsytan framför gravvården.
Familjegravplats	Familjegravplats är en äldre benämning på en gravplats. Innehavaren köpte nyttjanderätten till gravplatsen (köpgrav). Familjegraven var avsedd för kistor och urnor och uppläts med gravrätt. Gravsättning enligt detta system upphörde 1964.
Grav	En grav är det utrymme som är ämnat för gravsättning av en avlidens stoft eller aska.
Gravanordning	Gravvårdar och andra gravöverbyggnader, stenramar, staket eller andra liknande anordningar på en gravplats.
Gravhäll	Liggande gravvård, upphöjd ovan mark.
Gravplats	Gravplats är ett bestämt område för en eller flera gravar. En gravplats är alltid inritad på gravkartan.
Gravram	En gravram omger gravplatsen och ingår i gravanordningen. Den är oftast av sten.
Gravrätt	Den rätt som gravrättsinnehavaren erhåller när en gravplats uppläts för gravsättning.
Gravvård	Gravvård är den vanligaste formen av gravanordning, kallas ofta ”gravsten”. En gravvård i sten kan bestå av en livsten, sidostenar, kapital, överliggare, pelare, sockel samt undersockel, dold sockel, gjutning, grundläggning som kan vara gjuten eller en prefabricerad monteringskonstruktion. Gravvården kan vara stående eller liggande och tillverkad av olika material. Med liggande gravvård avses bearbetad och formad gravvård, ej natursten.
Natursten	Gravvård av obehandlad natursten som har kvar sin ursprungliga form och storlek. Även stenar som har bearbetats för att efterlikna naturligt formade stenar innefattas.
Planteringslåda	Självvattnade låda avsedd för plantering av prydnadsväxter. Har ett yttre kärl med vattenmagasin och ett inre kärl för plantering.
Rabatt	En yta med matjord avsedd för plantering.
Sockel	Underjordiskt eller synligt fundament för stående gravvård.
Urngravplats	Gravplats avsedd för urnor.

Vad säger lagen?

Begravningslagen

Utdrag ur Begravningslagen (SFS 1990:1144):

2 kap. Begravningsplatser – Begravningsplatsers skick

12 § En begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iakttagas.

7 kap. Gravrätt – Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Det samma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravplatsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändig för att tillgodose en god gravkultur.

27 § Innan en gravanordning sätts upp, skall upplåtaren pröva om den är sådan att den kan tillåtas.

Kulturmiljölagen

Utdrag ur Kulturmiljölagen (1988:950):

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

3 § Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med dess fasta inredning och konstnärliga utsmyckning samt för ändring av dess färgsättning.

I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar och vegetation på tomten eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs. *Lag (2017:562)*.

11 § I vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av kulturmiljön beaktas. Begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas. *Lag (2017:562)*.

Observera även 12-15 §§.

Kontaktuppgifter

Folkungabygdens pastorat
Kyrkogårdsexpeditionen
Axel Träffs gata 4
595 41 Mjölby

Telefon: 0142-552 10

E-post: folkungabygden.kyrkogard@svenskakyrkan.se

Hemsida: <https://www.svenskakyrkan.se/folkungabygden/personal-kyrkogardar>

Svenska kyrkan
FOLKUNGABYGDENS PASTORAT

Dessa gravplatsföreskrifter har tagits fram av Folkungabygdens pastorat i samarbete med Landskapsgruppen Öresund AB. Ansvariga för arbetet har varit Karin Mårtensson (kulturmiljösamordnare, Folkungabygdens pastorat) och Andrea Jackelén (landskapsingenjör, sakkunnig kyrkogårdars kulturvärden, Landskapsgruppen Öresund AB).